

KRÓTKI PORADNIK: Jak zostać wolontariuszem

na podstawie [www. http://wolontariat.ngo.pl/x/20889](http://wolontariat.ngo.pl/x/20889)

➤ Kto może zostać wolontariuszem?

Wolontariuszem może być każdy. Ale nie w każdym miejscu. Są placówki, w których praca wymaga spełnienia określonych warunków przez kandydata na wolontariusza, chodzić tu może o wykształcenie, predyspozycje, stan zdrowia.

➤ Czy wiek może być ograniczeniem w podejmowaniu pracy w charakterze wolontariusza?

Zasadniczo nie ma takich ograniczeń: osoba w każdym wieku może zostać wolontariuszem. Są jednak dwa zastrzeżenia: po pierwsze, osoba niepełnoletnia musi uzyskać pisemną zgodę rodziców bądź opiekunów prawnych na podjęcie wolontariatu. Po drugie: pełnoletniość jest wymagana, aby być wolontariuszem

np. w niektórych placówkach opiekuńczo-wychowawczych (wymagają tego przepisy).

➤ Jakie należy mieć wykształcenie i doświadczenie, aby zostać wolontariuszem?

Nie ma ściśle określonych wymagań dotyczących wykształcenia, chociaż Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wymaga, aby wolontariusz posiadał kwalifikacje niezbędne do wykonywania określonych usług oraz spełnił inne warunki obowiązujące w danym miejscu pracy wolontarystycznej, takie jak: badania lekarskie czy kursy.

Najważniejsze są chęci, a także odpowiednia wiedza, przygotowanie i zdolności potrzebne do wykonywania określonej pracy wolontarystycznej.

W praktyce wymogi wobec wolontariusza określa osoba kierująca organizacją lub osoba zajmująca się w organizacji współpracą z wolontariuszami (koordynator). To one oceniają kwalifikacje kandydata i decydują o jego zaangażowaniu. Mogą przy tym kierować się przepisami szczegółowymi bądź wewnętrznym regulaminem organizacji.

Zdarza się też, że wymogi wobec wolontariusza precyzują przepisy obowiązujące w placówkach, np. rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 września 2002 r określa kwalifikacje wymagane w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 11 grudnia 2002 r - wymagane w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych.

➤ Ile czasu muszę poświęcić jako wolontariusz?

Wolontariat może być zajęciem wykonywanym codziennie, jak i raz w tygodniu. Warto się zastanowić, czy ze względu na inne obowiązki bardziej odpowiedni dla nas jest wolontariat akcyjny, krótkoterminowy, czy długoterminowy. To wszystko jest bardzo ważne, ponieważ pozwoli jasno doprecyzować zakres obowiązków danego wolontariusza, a także będzie istotną informacją dla organizacji lub instytucji - kiedy można liczyć na pomoc danej osoby. Lepiej powiedzieć, że ma się czas w czwartek po południu, niż deklarować, że ma się dużo wolnego czasu.

➤ Od czego zacząć?

Przed przystąpieniem do pracy wolontarystycznej należy określić swoje zainteresowania. Zastanowić się, jaki rodzaj pracy byłby najbardziej interesujący. To ważne, ponieważ jasne określenie swoich oczekiwań ułatwi późniejsze jej poszukiwanie. Dobrze jest odpowiedzieć sobie na pytania typu:

- czy wolę pracować z dziećmi, czy z osobami starszymi?
- czy wolę wykonywać prace biurowe?
- z kim łatwiej nawiązuję kontakt?
- czy lubię działać zespołowo, czy indywidualnie?

Warto też określić, ile czasu jesteśmy w stanie poświęcić na pracę wolontarystyczną (ile godzin, ile dni w tygodniu, miesiącu).

➤ Gdzie się zgłosić?

Najlepiej rozejrzeć się wokół siebie, wokół swojego miejsca zamieszkania, w swoim środowisku i pomyśleć, gdzie przyda się pomoc. Jeżeli ktoś zdecyduje się pomagać osobie indywidualnej (np. samotnej mamie w terapii niepełnosprawnej córki lub dotrzymać towarzystwa starszemu małżeństwu), dobrze skontaktować się w tym celu z najbliższym ośrodkiem pomocy społecznej, iść do parafii i zapytać, czy wśród podopiecznych tych placówek nie ma takich osób.

Możemy też odwiedzić organizację pozarządową, urząd miasta czy gminy w swoim miejscu zamieszkania. One również, z racji prowadzonej działalności, orientują się w lokalnych inicjatywach i często wiedzą, gdzie są potrzebni wolontariusze.

Zawsze też można zwrócić się do najbliższego Centrum Wolontariatu – aktualny wykaz znajdziesz na http://bazy.ngo.pl/search/wyniki.asp?wyniki=1&szukanie=zaawans1&kryt_typ_instyt_multi=74&baza=13 a jego pracownicy na pewno pomogą w doborze właściwego miejsca. Przydatny też może być serwis www.wolontariat.ngo.pl w którym publikowane są ogłoszenia organizacji poszukujących wolontariuszy.

➤ Jakie wolontariusz ma prawa?

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie daje wolontariuszom szereg uprawnień. Poniżej najważniejsze z nich.

Wolontariusz ma prawo do:

- okresu próbnego pozwalającego poznać specyfikę nowej pracy;
- otrzymywania wymaganych środków ochrony osobistej;
- bycia poinformowanym o ryzyku dla zdrowia i bezpieczeństwa związanym z wykonywaniem świadczeń, a także o zasadach ochrony przed zagrożeniem;
- zapewnienia, na zasadach takich jak pracownicy, bezpiecznych i higienicznych warunków pracy;
- zwrotu poniesionych kosztów podróży służbowych i diet związanych ze świadczeniem;
- uzyskania pisemnego potwierdzenia treści porozumienia;
- otrzymania zaświadczenia o wykonaniu świadczeń;
- zaopatrzenia z tytułu wykonywania świadczeń – innymi słowy prawo do odszkodowania, a nawet renty inwalidzkiej, jeżeli podczas wykonywania świadczeń ulegnie wypadkowi;
- zwrotu pokrycia kosztów ogólnie przyjętych wynikających z umów międzynarodowych, gdy w porozumieniu jest mowa o oddelegowaniu wolontariusza na terytorium innego państwa;
- bycia poinformowanym o swoich prawach i obowiązkach.

➤ Jakie wolontariusz ma obowiązki?

Zgodnie z Ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wolontariusz powinien posiadać kwalifikacje i spełniać wymagania odpowiednie do rodzaju i zakresu świadczonej pomocy, jeżeli taki obowiązek wynika z przepisów prawa (np. w przypadku pomocy medycznej osobom bezdomnym lub w przypadku wolontariuszy na stanowisku nauczyciela). Jest on również zobligowany do wywiązania się z obowiązków określonych w porozumieniu, nawet jeśli nie przybrało ono formy pisemnej. Jest odpowiedzialny również za dbanie o powierzony majątek, mienie rzeczowe, a także przestrzegać np. tajemnicy służbowej.

➤ Co to jest etyka pracy wolontariusza?

Decydując się na działalność w charakterze wolontariusza, należy przestrzegać pewnych zasad. Nie są one zapisane w żadnych ustawach, kodeksach czy innych przepisach. To nieformalny zbiór norm postępowania, którymi każdy wolontariusz powinien się kierować:

- będę wypełniać wszystkie zadania związane z przyjętą rolą;
- nie będę składać obietnic, których nie jestem w stanie spełnić;
- w przypadku niemożności wywiązania się ze zobowiązań, poinformuję o tym koordynatora pracy wolontariuszy;
- zachowam dyskrecję w sprawach prywatnych, będę unikać zachowań, które mogą być niewłaściwie rozumiane;

- będę otwarty na nowe pomysły i sposoby działania;
- wykorzystam szansę poznania i nauczenia się nowych rzeczy od innych osób;
- nie będę krytykować rzeczy, których nie rozumiem;
- będę pytać o rzeczy, których nie rozumiem;
- będę działać w zespole;
- będę osobą, na której można polegać;
- będę pracować lepiej i z większą satysfakcją wykonując to, czego się ode mnie oczekuje;
- będę chętnie się uczyć; wiem, że nauka jest nieodłączną częścią każdej dobrze wykonanej pracy;
- będę uczestniczyć w obowiązkowych spotkaniach;
- postaram się być bardzo dobrym wolontariuszem.

➤ Gdzie wolontariusz może pomagać?

Wolontariuszem można być wszędzie z wyłączeniem sektora biznesu. Tak jak wiele jest miejsc, w których można świadczyć pracę wolontarystyczną, tak samo wiele jest czynności, które można wykonywać. Można współpracować z osobami prawnymi: stowarzyszeniami, fundacjami, instytucjami, które są organami administracji publicznej (ministerstwami, urzędami miejskimi), wszystkimi jednostkami organizacyjnymi, które podlegają organom administracji publicznej (m.in. muzeami, szkołami, uczelniami, przedszkolami, szpitalami publicznymi), jak również z organizacjami kościelnymi, stowarzyszeniami jednostek samorządu terytorialnego, partiami politycznymi, związkami zawodowymi i organizacjami pracodawców, klubami sportowymi i policją – o tych wszystkich podmiotach mówi „ustawa o wolontariacie” i one mogą do swoich działań angażować wolontariuszy.

Jeżeli natomiast kogoś interesuje pomoc osobom fizycznym – indywidualnym (np. wielodzietnej rodzinie z bloku obok czy dziecku ze szkoły osiedlowej, które ma kłopoty w nauce), tu sprawa wygląda nieco inaczej. Można to oczywiście zrobić, ale musimy pamiętać o jednym: osoba indywidualna nie ma takich uprawnień jak organizacje bądź instytucje, nie może podpisać z nami porozumienia o współpracy, a więc nie może samodzielnie skorzystać z pomocy wolontariusza. Może to zrobić tylko za pośrednictwem wyżej wymienionych placówek.

Warto wspomnieć w tym miejscu o klubach wolontariusza przy Ośrodkach Pomocy Społecznej. Tam też można się zgłosić. To coraz chętniej stosowana metoda, pomagająca rozwiązywać lokalne problemy na terenie gminy czy osiedla. Wolontariusze są angażowani przez pracowników socjalnych, najczęściej przez koordynatora pracy wolontariusza do najróżniejszych zajęć, mających na celu wspomaganie osoby starszej, niepełnosprawnej, samotnej, chorej w najróżniejszych czynnościach np. spacer, gimnastyka czy korepetycje.

➤ Czy można być wolontariuszem za granicą?

Tak. Osoba, która chce zostać wolontariuszem za granicą musi być pełnoletnia i znać język angielski lub język kraju, do którego zamierza się wybrać. Najczęściej poszukiwane są osoby mające już jakiegokolwiek doświadczenie wolontarystyczne, ale nie jest to obowiązek. Jeśli wolontariusz udaje się do egzotycznych krajów (np. w Afryce, Azji, czy Ameryce Południowej), powinien zainteresować się, czy nie musi poddać się odpowiednim szczepieniom.

Jeśli zamierzamy wyjechać do pracy wolontarystycznej za granicę – najlepiej zasięgnąć opinii i poprosić o pomoc organizacje, które się tym zajmują. Wiele z nich prowadzi najróżniejsze programy wymiany wolontarystycznej, bądź dysponuje kontaktami do organizacji w innych krajach. One też udzielą informacji o potrzebnych dokumentach, zasadach ubezpieczenia itp.

Warto przed wyjazdem zorientować się, co wolontariusz będzie miał zagwarantowane na miejscu, a o co musi zadbać sam, kto pokryje koszty podróży i uzyskania ewentualnej wizy (nie zawsze można liczyć na ich zwrot), czy organizatorzy zapewniają wyżywienie, zakwaterowanie (w jakich warunkach), kieszonkowe.

➤ Czy cudzoziemcy mogą być wolontariuszami?

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie dopuszcza taką możliwość. Co ważne, nie trzeba mieć do tego ani stosownego pozwolenia na pracę, ani wizy. Wolontariat jest bowiem

działalnością odpowiadającą świadczeniu pracy, ale nie jest pracą, jest świadczeniem nieodpłatnym, nie podlegającym regulacjom rynku pracy.

➤ **Czy mogę zamienić praktyki studenckie czy staż na wolontariat?**

Ani praktyki studenckie, ani staż nie są wolontariatem. Wolontariat zakłada dobrowolność działania. Praktyki studenckie zaś są formą zdobywania praktycznej wiedzy związanej z kierunkiem studiów. Ich odbycie jest obowiązkiem studenta, a więc praktyka studencka, choć bezpłatna - nie jest dobrowolna i nie jest wolontariatem.

➤ **Czy okres pracy wolontarystycznej liczy się do stażu pracy?**

Nie. Tak samo wykonywanie świadczeń przez wolontariusza nie wpływa na uprawnienia pracownicze. Nie można więc okresu pracy wolontariusza wliczyć do okresów składkowych lub nieskładkowych, co w efekcie nie ma wpływu na uzyskanie prawa do renty, czy emerytury ani tym bardziej na wysokość obu tych świadczeń.

➤ **Czy wolontariusz jest pracownikiem?**

Nie. Świadczenie wykonywane przez wolontariusza jest „świadczeniem odpowiadającym świadczeniu pracy”, nie jest to praca w rozumieniu Kodeksu Pracy. Są jeszcze dwie istotne różnice:

- 1) wolontariusz za swoją pracę nie pobiera wynagrodzenia;
- 2) wolontariusz podpisuje porozumienie o współpracy, a nie umowę o pracę.

➤ **Czy osoba bezrobotna może być wolontariuszem bez utraty prawa do zasiłku?**

Tak. Bycie wolontariuszem nie wpływa ani na utratę, ani na wysokość świadczenia dla bezrobotnych. Wolontariusz nie jest pracownikiem w rozumieniu Kodeksu Pracy, a więc nie straci prawa do zasiłku.